

emcdda.europa.eu

SAMMENDRAG — UTVALGT ASPEKT:

Trender innen injeksjonsbruk av narkotika i Europa

Europeisk overvåkingscenter for narkotika og narkotikamisbruk

Sperrefrist: kl. 00:00 CET — 24.06.2010

Innledning

Dette 'Spesialtemaet' tar for seg dagens situasjon for injeksjonsbruk av narkotika i Europa. To spørsmål er sentrale i rapporten: Hvor utbredt er injeksjonsbruk i Europa i dag, og hvilke trender avtegner seg? Hva gjør landene i Europa for å forebygge eller redusere denne typen narkotikabruk og skadene forbundet med den?

Data fra en rekke kilder er analysert for å beregne utbredelsen av og trendene for injeksjonsbruk i Europa. De nyeste dataene tyder på at utbredelsen er stabil eller fallende i de fleste land i Europa. Tiltak som substitusjonsbehandling og sprøytebytteprogrammer, som tar sikte på å redusere skadene forbundet med sprøytebruk, når nå mange av dem som trenger dem.

Prevalensestimater

- Nasjonale estimater, som foreligger for 14 land, varierer fra under en til 15 injeksjonsbrukere per 1000 innbyggere i alderen 15–64, noe som tyder på store forskjeller i prevalens fra land til land.
- For de tolv EU-medlemsstatene som har lagt fram prevalensestimater, ligger vektet gjennomsnitt på ca. 2,5 sprøytebrukere per 1000 innbyggere i alderen 15–64. Ekstrapolert til hele EU betyr dette mellom tre kvart og en million aktive sprøytebrukere.
- Fem land har lagt fram data som har gjort det mulig å vurdere trender for prevalensen av injeksjonsbruk mellom 2002 og 2007. Selv om det i tre av disse landene ble observert en nedgang, var det bare i **Storbritannia** at nedgangen var statistisk signifikant.

Narkotikabrukere som påbegynner behandling

- Tjueseks europeiske land la fram opplysninger om narkotikabrukere som ble inntatt til behandling i 2007. Dataene om nye klienter er ikke nødvendigvis representative for alle klienter i behandlingsapparatet.
- En tredel (33 %) av alle klienter som påbegynte narkotikabehandling i 2007, rapporterer at injeksjonsbruk er måten de hyppigst inntar primærrusmiddelet på. Andelen som oppgir at de vanligvis injiserer primærrusmiddelet, varierer fra under 2 % i **Nederland** til 93 % i **Litauen**.
- Om lag en firedel av klientene som opptas i behandlingsapparatet, rapporterer at de tidligere injiserte, men ikke lenger gjør det. Dermed er det altså ca. 60 % av alle som inntas til behandling som er eller har vært sprøytebrukere.
- I Europa er injeksjonsbruk oftest forbundet med bruk av opioider. I gjennomsnitt rapporterer 45 % av dem som påbegynner behandling for bruk av opioider som primærrusmiddel, at de vanligvis injiserer stoffet. Blant dem som har kokain som primærrusmiddel, rapporterer 8 % at de oftest injiserer det. I de landene der amfetaminbruk dominerer blant klientene, rapporterer mellom 41 % og 83 % av dem som primært bruker amfetamin (**Finland, Sverige**) eller metamfetamin (**Tsjekkia, Slovakia**), at de vanligvis injiserer stoffet.

NO — Sperrefrist: kl. 00:00 CET — 24.06.2010

- For klienter som for første gang ble inntatt til behandling for opioider, kokain eller amfetaminer i perioden 2002 til 2007, hadde de fleste landene observert en nedgang i andelen som rapporterte injeksjonsbruk av deres primærrusmiddel.
- Data om nye klienter i behandlingsapparatet mellom 2002 og 2007 tyder på en fallende trend i injeksjonsbruken blant dem som har kokain som primærrusmiddel, og en stabil trend for amfetaminbrukerne.

Injeksjonsbruk i fengsel

- Mellom 6 % og 38 % av innsatte rapporterer at de en eller annen gang har injisert narkotika, avhengig av land. Injeksjonsbruk i fengselet rapporteres av mellom 1 % og 31 % av de innsatte.

Data om smittsomme sykdommer

- Testing av sprøytebrukere for smittsomme sykdommer, viser i noen land høye andeler blant dem som har vært sprøytebrukere i mindre enn to år og muligens enda høyere nivåer av nylig sprøytebruk. Dette tyder på økt nyrekruttering og høye andeler av sprøytebrukere under 25 år i flere land.
- I EUs medlemsstater ligger tallene for rapporterte nydiagnostiserte tilfeller av HIV-infeksjon blant sprøytebrukere for det meste på et stabilt lavt nivå, eller er fallende.
- Et økende antall rapporterte HIV-tilfeller som tilskrives injeksjonsbruk av narkotika i Den europeiske unions nabostater, tyder på fortsatt høyt smittenivå.

Trender for narkotikainduserte dødsfall i Europa

- Ettersom mange av overdosedødsfallene er forbundet med injeksjonsbruk av heroin, kan data om narkotikainduserte dødsfall si noe om utbredelse og trender for injeksjonsbruk av narkotika.
- Data for 2007 viser en stabil trend når det gjelder antallet narkotikainduserte dødsfall i fem av 18 EU-medlemsstater, mens trenden er stigende i 13 av disse landene.
- Aldersprofilene for narkotikainduserte dødsfall tyder på at antallet unge heroinbrukere er stabilt eller kanskje fallende i de fleste landene. I en rekke land tyder imidlertid tallene på fortsatt rekruttering av unge narkotikabrukere, særlig til injeksjonsbruk av heroin.

Intervensjoner rettet mot injeksjonsbruk av narkotika

- I Europa har tiltak mot injeksjonsbruk av narkotika og dens konsekvenser fokusert på narkotikabehandling, særlig substitusjonsbehandling med opioider, som er det mest effektive tiltaket for å redusere injeksjonsbruk.
- I 2007 mottok anslagsvis 650 000 klienter substitusjonsbehandling i Den europeiske union, tilsvarende ca. 40 % av alle problembrukere av opioider. Antallet som fikk substitusjonsbehandling i 2007, er mer enn tredoblet siden 1995.
- Data fra ti land viser store variasjoner i andelen problembrukere av opioider som kan få tilgang til substitusjonsbehandling: fra 5 % på **Kypros** til over 50 % i **Tyskland**.
- Sprøytebytteprogrammer, som har som mål å redusere risikoen for smittsomme sykdommer forbundet med deling av sprøyteutstyr, finnes i alle EU-medlemsstater, Kroatia og Norge, og er lett tilgjengelige i de fleste land.
- Fra 2003 til 2007 økte det totale antallet sprøyter som ble delt ut med 33 % i de 14 landene som kunne legge fram data om dette.
- Gjennom spesialiserte sprøyteutdelingstiltak — salg gjennom apotek ikke inkludert — blir det årlig delt ut anslagsvis 50 sprøyter per sprøytebruker i Den europeiske union.